

Саме юридична психологія спільно з віковою психологією та педагогікою здатні виявити, коли в особи вже цілком сформувалася психіка, що дає змогу чітко визначити вік, із якого особа може притягуватися до кримінальної відповідальності. Також важливим є застосування юридико-психологічної науки під час встановлення критеріїв, за якими особа може визнаватися частково або взагалі недієздатною (коли застосування кримінальної відповідальності до такої особи неможливе).

Таким чином, повне й усебічне вивчення ознак суб'єкта злочину в кримінально-правовій науці неможливе без застосування знань у галузі юридичної, зокрема кримінальної, психології.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Берзін П. С. Суб'єкт злочину [Електронний ресурс] / П. С. Берзін, В. О. Гацелюк // Вісник Асоціації кримінального права України. – 2013. – № 1. – С. 144–159. – Режим доступу: http://nauka.jur-academy.kharkov.ua/download/visnik_yg/1/9.pdf. – Назва з екрана.
2. Атонян Ю. М. Личность преступника / Ю. М. Антонян, В. Н. Кудрявцев, В. Е. Эминов. – СПб. : Юрид. центр Пресс, 2004. – 366 с.
3. Васильев В. Л. Юридическая психология : учебник / В. Л. Васильев. – СПб. : Питер, 2009. – 608 с.

Левченко Наталія Олександрівна,
здобувач кафедри юридичної
психології Національної академії
внутрішніх справ

ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОФІЛАКТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ДІЛЬНИЧНОГО ОФІЦЕРА ПОЛІЦІЇ ЯК ПРОБЛЕМА ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Безумовно, що основними в діяльності дільничних офіцерів поліції (ДОП) мають бути функції вивчення населення і профілактика злочинів. Якщо із цих позицій розглядати сутність інституту дільничних офіцерів поліції, зокрема, з погляду змісту їхньої діяльності, то можна дійти висновку, що вона інформаційно-попереджувальна. З іншого боку, профілактична

діяльність ДОП є психологічно детермінованою, з огляду на її виключний соціально-публічний характер і функціонально-процедурні аспекти психологічної взаємодії дільничного офіцера з об'єктами індивідуально-профілактичного впливу.

Оцінка ефективності праці дільничного офіцера поліції має кількісні та якісні характеристики: а) показник результативності – кількість виконаних дільничним за певний період часу однорідних дій у межах реалізації певного функціонального обов'язку (кількість попереджених чи припинених злочинів, складених протоколів про адміністративні правопорушення тощо); б) показник якості – кількість дій, що не дали очікуваного результату, виконаних із порушенням законодавства чи встановлених термінів (кількість допущених порушень законності, скасованих прокурором постанов про припинення кримінального провадження тощо); в) показник ефективності – співвідношення показників результативності та якості, що характеризують виконання певного функціонального обов'язку.

Під час оцінювання *індивідуальної профілактики* враховують:

- своєчасність виявлення осіб, які можуть учинити правопорушення, зокрема знятих із обліку у зв'язку з виправленням, і таких, які вчинили злочини в період перебування на обліку; кількість злочинів, яким запобігли;

- кількість осіб, які задумували або готували злочини, і відмовилися від злочинних намірів унаслідок ужитих заходів.

Одним із найважливіших напрямів професійної діяльності ДОП, який потребує нині ретельного наукового осмислення та юридико-психологічного дослідження, є індивідуально-профілактична робота дільничного офіцера, спрямована на попередження та запобігання вчиненню правопорушень і злочинів конкретними особами. Доведено, що попередити злочин – означає не лише запобігти порушенню закону та врятувати життя і здоров'я людини, а й забезпечити нормальне функціонування суспільного буття в країні.

Діяльність ДОП, крім правових аспектів, має також і суттєву морально-психологічну складову. Індивідуальна профілактична робота полягає не лише в тому, щоб максимально обмежити дії особи, яка стала об'єктом профілактичного впливу, і цим самим за допомогою всіх

можливих та доступних за цих умов способів та засобів позбавити її можливості вчинити злочин чи адміністративне правопорушення, а й у тому, щоб повернути її до нормального, суспільно корисного способу життя.

Отже, сутність індивідуально-профілактичної роботи ДОП полягає у проведенні комплексу заходів щодо виявлення й постановки на облік осіб, від яких, з огляду на встановлені факти їхньої антисуспільної поведінки, можна очікувати вчинення правопорушень, і здійснення впливу на їхню поведінку з метою недопущення вчинення ними злочинів та інших правопорушень.

Узагальнюючи системність профілактики правопорушень і злочинів на загальнодержавному рівні, доцільно зазначити, що основними її цілями є: виявлення та усунення (послаблення та нейтралізація) причин злочинності, окремих її різновидів й умов, що їй сприяють; виявлення та усунення ситуацій, які безпосередньо мотивують і провокують злочинну поведінку в певному середовищі; виявлення в соціумі груп підвищеного кримінального ризику та його зниження; виявлення конкретних осіб, від яких імовірно слід чекати вчинення злочину, і реалізація стосовно них корекційного впливу.

Перелік завдань профілактичної діяльності передбачає: з'ясування та аналіз конкретних явищ, процесів, обставин як детермінант правопорушень і злочинів; вивчення факторів, що спричиняють формування особистості правопорушника і реалізацію його протиправних намірів; установлення кола осіб потенційних правопорушників, усунення криміногенних чинників шляхом реалізації індивідуально-профілактичних заходів.

У загальному вигляді індивідуальна профілактика може бути схарактеризована як спеціальна діяльність щодо усунення причин й умов здійснення негативних, суспільно не схвалюваних учинків конкретною особою. У цьому значенні індивідуальне попередження становить частину (напрям) певної соціальної діяльності, основною функціональною відмінністю якої є цілеспрямоване виявлення й усунення причин та умов антисуспільних виявів.

Індивідуальне попередження може здійснюватися не лише щодо злочинів, а й інших порушень соціальних норм, які за своїм антисуспільним змістом мають широкий діапазон: від

найнезначніших відхилень від «соціальних стандартів», загально визнаних правил поведінки і моральних принципів – до правопорушень, зокрема найбільш суспільно небезпечних, якими є злочини. Кожен із різновидів цих порушень обумовлений відповідними причинами й умовами, антисуспільний зміст і значущість яких, а отже, їхня соціальна шкідливість і небезпека, різняться.

Свою специфіку має й індивідуальна профілактика вчинення злочинів. Вона визначається, передусім, об'єктом цієї діяльності. Поняття об'єкта індивідуально-профілактичної діяльності, спрямованої на попередження саме злочинів, пов'язане з адекватним уявленням про причини й умови індивідуальної злочинної поведінки, хоча останні, на нашу думку, і не є безпосереднім її об'єктом.

Лемик Роксолана Ярославівна, доцент кафедри цивільного права і процесу юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка, кандидат юридичних наук, доцент

ЕКСПЕРТИЗА В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЗА НОВИМ ЦИВІЛЬНИМ ПРОЦЕСУАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ

3 жовтня 2017 року Верховна Рада України прийняла один із ключових законопроектів, від якого залежатиме життєздатність майбутнього Верховного Суду. Нам запропонували нову систему координат, у якій так чи інакше всім доведеться жити, коли йдеться про цивільні процесуальні відносини. Це проект Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» № 6232.

Як зазначають у Раді з питань судової реформи, цими змінами встановлюється чітке розмежування юрисдикції судів різних спеціалізацій (адміністративних, господарських і загальних), запроваджуються ефективні механізми запобігання зловживанню процесуальними правами, забезпечується